

سامانه نقشه عملیاتی همکارانه (Ops Map)

پروژه‌ی نقشه عملیاتی همکارانه (Ops Map) یک نرم‌افزار کاربردی بلادرنگ مبتنی بر معماری کلاینت-سرور است که با زبان جاوا و با استفاده از JavaFX برای رابط کاربری و Socket Programming برای ارتباطات شبکه پیاده‌سازی شده است. هدف اصلی این پروژه، ایجاد بستری برای همکاری هم‌زمان چند کاربر (با نقش‌های فرمانده و اپراتور) روی یک نقشه‌ی مشترک است تا بتوانند:

- مسیرهای عملیاتی ترسیم کنند.
- نشانگرهای تاکتیکی (امن، خطر، پایگاه) درج کنند.
- مناطق عملیاتی را به صورت اشکال هندسی (مستطیل، دایره) مشخص کنند.
- از دسته‌بندی رنگی برای تیم‌ها استفاده کنند.
- اشیاء ایجاد شده توسط خود را حذف کنند (و فرماندهان بتوانند هر شیء را حذف کنند).
- مکان‌نمای ماوس یکدیگر را دنبال کنند.
- با یکدیگر چت متنی داشته باشند.
- وضعیت نقشه را ذخیره و بارگذاری کنند.
- تصویر دلخواه به عنوان پس‌زمینه نقشه قرار دهند.

پروژه با رعایت اصول شیء‌گرایی، استفاده از الگوهای طراحی (Command، Observer، Singleton) و مدیریت استثناها پیاده‌سازی شده است. در ادامه هر یک از بخش‌های کد به تفکیک پکیج و کلاس تشریح می‌شود.

۲. معماری کلی سیستم

سیستم از سه لایه‌ی اصلی تشکیل شده است:

1. سرور مرکزی (Server)

- مدیریت احراز هویت کاربران.
- نگهداری وضعیت جاری نقشه در حافظه.
- دریافت پیام‌های کلاینت‌ها، اعمال تغییرات روی وضعیت نقشه و پخش پیام‌ها به سایر کلاینت‌ها.
- ذخیره و بازیابی نقشه در/از فایل.

2. کلاینت (Client)

- رابط کاربری گرافیکی مبتنی بر JavaFX.
- اتصال به سرور و ارسال/دریافت پیام‌ها.
- نمایش نقشه و ابزارهای تعاملی.
- اعتبارسنجی اولیه ورودی.

3. اشیاء اشتراکی (Shared)

- مدل‌های داده‌ای که بین سرور و کلاینت تبادل می‌شوند.
- پروتکل پیام‌ها (Message و MessageType).
- تمام این کلاس‌ها Serializable هستند تا امکان ارسال از طریق شبکه و ذخیره در فایل فراهم شود.

پروتکل ارتباطی:

- ارتباط از طریق TCP Socket و با استفاده از Object Streams انجام می‌شود.
- هر پیام یک شیء از نوع Message است که شامل MessageType و payload می‌باشد.
- سرور پس از دریافت پیام، بسته به نوع آن واکنش نشان می‌دهد.

۳. شرح کامل بسته‌ها و کلاس‌ها

۳'۱. بسته server

این بسته شامل تمام کلاس‌های سمت سرور است و به چند زیربسته تقسیم می‌شود.

۳'۱'۱. زیربسته server.storage

کلاس UserStore

• مسئولیت: ذخیره‌سازی موقت اطلاعات کاربران در حافظه (بدون پایگاه داده).

• ویژگی‌ها:

• `Map<String, UserRecord> users` – از `ConcurrentHashMap` استفاده می‌کند (برای هم‌رندی).

• کلاس داخلی `UserRecord`:

• نگهدارنده‌ی سه‌تایی `(username, password, role)`.

• متدهای اصلی:

• `userExists(String username)`: بررسی وجود کاربر.

• `validate(String username, String password)`: تطابق رمز عبور (متن ساده – قابل بهبود).

• `addUser(String username, String password, String role)`: افزودن کاربر جدید.

• `getRole(String username)`: دریافت نقش کاربر.

• نکته: رمز عبور به صورت هش شده ذخیره نمی‌شود (ضعف امنیتی شناخته شده).

کلاس MapStorage

• مسئولیت: ذخیره و بازیابی شیء `MapState` در/از فایل با استفاده از سریال‌سازی جاوا.

• ثابت: `private static final String FILE = "map_state.dat"`.

• متدهای ایستا:

• `save(MapState state)`: نوشتن شیء در فایل.

• `load()`: خواندن شیء از فایل.

• نکته: مسیر فایل ثابت است و امکان تنظیم وجود ندارد.

۳'۱۲. زیربسته `server.manager`

کلاس `MapStateManager (Singleton)`

• مسئولیت: نگهداری نمونه‌ی یگانه از وضعیت جاری نقشه.

• ویژگی‌ها:

• `private static MapStateManager instance`

• `private MapState currentState`

• متدها:

• `getInstance()`: دریافت نمونه.

• `getCurrentState(), setCurrentState(MapState)`

• `addRoute(Route), addMarker(Marker), addRegion(RegionShape)`: افزودن عناصر به وضعیت

جاری.

• `synchronized boolean removeObject(String id)`

• حذف شیء با شناسه از لیست مسیرها، نشانگرها یا مناطق.

• از `Iterator` برای پیمایش و حذف ایمن استفاده می‌کند.

• این متد همگام‌سازی شده تا در محیط چندنخی مشکلی ایجاد نشود.

کلاس `ClientManager`

• مسئولیت: مدیریت مجموعه‌ی کلاینت‌های متصل.

• ویژگی‌ها:

Set<ClientHandler> clients = Collections.synchronizedSet(new HashSet<>()) •

• متدها:

•addClient(ClientHandler), removeClient(ClientHandler) •

•broadcast(Message msg, ClientHandler exclude) •

•ارسال پیام به تمام کلاینت‌ها به جز یک کلاینت خاص.

• با بلوک synchronized(clients) از تداخل جلوگیری می‌کند.

•getUsers():

• لیستی از اشیاء User مربوط به کلاینت‌های آنلاین می‌سازد (بدون رمز عبور).

۳'۱'۳. زیربسته server.auth

کلاس AuthManager (Singleton)

• مسئولیت: مدیریت فرآیندهای ورود و ثبت‌نام کاربران.

• ویژگی‌ها:

•private UserStore store

• متدها:

•login(String username, String password):

•اعتبارسنجی با UserStore.validate.

• در صورت موفقیت، یک شیء User با نقش و نام کاربری (بدون رمز) برمی‌گرداند.

•register(String username, String password, String role):

• اگر کاربر وجود نداشته باشد، او را به UserStore اضافه می‌کند.

• نکته: در نسخه اصلاح شده، نقش باید Commander یا Operator باشد و سرور آن را اعتبارسنجی می کند.

۳'۱۴. کلاس MainServer

• مسئولیت: نقطه ی ورود سرور.

• ثابت: public static final int PORT = 5000.

• متد main:

• ایجاد ServerSocket روی پورت مشخص.

• حلقه ی بی نهایت: پذیرش اتصال جدید، ایجاد یک شیء ClientHandler و شروع نخ آن.

• نکته: محدودیت تعداد اتصال اعمال نشده است (آسیب پذیری DoS).

۳'۱۵. کلاس ClientHandler (extends Thread)

• مسئولیت: مدیریت یک کلاینت خاص از لحظه ی اتصال تا قطع ارتباط.

• ویژگی ها:

• Socket socket, ObjectInputStream in, ObjectOutputStream out

• ClientManager clientManager

• User user (پس از احراز هویت مقدار می گیرد)

• متد run():

• ایجاد جریان های ورودی/خروجی.

• دریافت پی در پی پیام ها با in.readObject() و فراخوانی handleMessage().

• در صورت بروز استثناء (قطع اتصال)، کاربر از ClientManager حذف و پیام های USER_LEFT و

USER_LIST پخش می شود.

- متد (Message msg) handleMessage:
- بر اساس MessageType عملیات مناسب را انجام می دهد.
- برای تمام پیام ها به جز LOGIN و REGISTER:
- ابتدا (user == null) if بررسی می شود و در صورت عدم احراز هویت، خطای UNAUTHORIZED برگردانده می شود.
- پیام های ترسیم (DRAW_ROUTE, ADD_MARKER, ADD_REGION):
- شیء دریافتی به MapStateManager اضافه می شود.
- پیام به سایر کلاینت ها پخش می شود.
- پیام REMOVE_OBJECT:
- شناسه از payload استخراج می شود.
- با متد کمکی findOwnerById مالک شیء از وضعیت جاری نقشه پیدا می شود.
- بررسی مجوز:
- اگر کاربر فرستنده با مالک یکی نباشد و نقش او Commander نباشد ← خطای FORBIDDEN.
- اگر شیء وجود نداشته باشد ← خطای NOT_FOUND.
- در صورت تأیید، MapStateManager.removeObject(id) فراخوانی و نتیجه بررسی می شود.
- اگر حذف موفق باشد، پیام به سایر کلاینت ها پخش می شود.
- پیام MOUSE_MOVE و CHAT:
- فقط در صورت لاگین بودن، به سایرین پخش می شود.
- پیام SAVE_STATE:
- شیء MapState دریافتی با MapStorage.save() ذخیره می شود.
- پیام LOAD_STATE:
- MapStorage.load() وضعیت ذخیره شده را می خواند.

- `MapStateManager.setCurrentState()` وضعیت جاری را به روز می کند.
- وضعیت جدید هم به درخواست دهنده و هم با `broadcast` به همه ی کلاینت ها ارسال می شود.
- متد کمکی `findOwnerById(String id, MapState state)`:
- در لیست نشانگرها، مناطق و مسیرها به دنبال شناسه می گردد و `owner` را برمی گرداند.
- متدهای `handleLogin` و `handleRegister`:
- اعتبارسنجی ورودی (طول نام کاربری و رمز).
- در ثبت نام، نقش باید `Commander` یا `Operator` باشد.
- در صورت موفقیت، کاربر در `AuthManager` ثبت / احراز می شود، `user` تنظیم می شود، به `ClientManager` افزوده می شود و پیام های خوش آمدگویی و وضعیت نقشه ارسال می گردد.
- متدهای `send(Message)` و `sendError(String code, String text)`:
- ارسال پیام به کلاینت.
- نکات امنیتی اصلاح شده:
- بررسی احراز هویت برای همه ی دستورات.
- بررسی مجوز برای حذف اشیاء.
- اعتبارسنجی نقش در ثبت نام.

۳'۲. بسته `shared`

این بسته شامل کلاس های مشترک بین سرور و کلاینت است و به دو زیربسته `model` و `message` تقسیم می شود.

۳'۲'۱. زیربسته `shared.model`

کلاس `User`

• ویژگی‌ها: String username, String role, String password

• کاربرد: انتقال اطلاعات کاربر هنگام ورود/ثبت نام.

• نکته: رمز عبور فقط برای انتقال استفاده می شود و در سمت سرور ذخیره نمی شود.

کلاس Route

• ویژگی‌ها:

• String id – شناسه ی یکتا (تولید شده با UUID).

• List<Double> xPoints, yPoints – نقاط مسیر.

• String color, double thickness, String owner.

• سازنده‌ها:

• Route(String color, double thickness, String owner) – شناسه به طور خودکار ساخته می شود.

• Route(String id, String color, double thickness, String owner) – برای بازسازی از فایل.

• متد addPoint(double x, double y): افزودن نقطه به مسیر.

• نکته: افزودن شناسه، امکان حذف مسیرها را فراهم کرده است.

کلاس Marker

• ویژگی‌ها: double x, y, String type, String color, String owner, String id.

• نکته: نوع نشانگر می تواند SAFE, DANGER, BASE باشد.

کلاس RegionShape (abstract)

• ویژگی‌های پایه: String id, String color, String owner.

• زیرکلاس‌ها:

• RectangleRegion: مختصات گوشه (x, y, width, height).

• CircleRegion: مرکز (centerX, centerY) و شعاع (radius).

کلاس MousePosition

• ویژگی‌ها: double x, y, String user.

• کاربرد: ارسال موقعیت موس.

کلاس ChatMessage

• ویژگی‌ها: String user, String text.

• کاربرد: پیام چت.

کلاس MapState

• ویژگی‌ها:

• List<Route> routes

• List<Marker> markers

• List<RegionShape> regions

• متدهای افزودن و دریافت.

• کاربرد: ذخیره‌سازی وضعیت کامل نقشه و انتقال آن بین کلاینت و سرور.

۳'۲'۲. زیربسته shared.message

enum MessageType

• تمام ثابت‌های مورد نیاز برای انواع پیام‌ها:

• LOGIN, REGISTER, LOGIN_SUCCESS, ERROR

• DRAW_ROUTE, ADD_MARKER, ADD_REGION, REMOVE_OBJECT

• MOUSE_MOVE, CHAT

• USER_JOINED, USER_LEFT, USER_LIST

• SAVE_STATE, LOAD_STATE, MAP_STATE

کلاس Message

• ویژگی‌ها: MessageType type, Object payload.

• کاربرد: لفافه‌ی تمام پیام‌های شبکه.

کلاس ErrorPayload

• ویژگی‌ها: String code, String message.

• کاربرد: ساختار استاندارد خطا برای ارسال از سرور به کلاینت.

۳'۳. بسته client

این بسته شامل کلاس‌های سمت کلاینت است.

۳'۳'۱. زیربسته client.network

اینترفیس MessageListener

• متد: void onMessage(Message message).

• کاربرد: اعلان دریافت پیام به کنترلرها.

کلاس ClientConnection (Singleton)

• مسئولیت: مدیریت اتصال TCP به سرور.

• ویژگی‌ها: Socket socket, ObjectOutputStream out, ObjectInputStream in.

• متدها:

• connect(String host, int port): برقراری اتصال و ایجاد جریان‌ها.

• send(Message msg): ارسال پیام.

• receive(): دریافت یک پیام (مسدودکننده).

• startListening(MessageListener listener): ایجاد نخ شنونده که به طور پیوسته پیام‌ها را دریافت و به listener تحویل می‌دهد.

۳'۳'۲. زیربسته client.controller

کلاس LoginController

• مسئولیت: کنترل صفحه‌ی ورود/ثبت‌نام.

• ویژگی‌های FX:

• TextField usernameField

• PasswordField passwordField

• ComboBox<String> roleBox (Commander, Operator)

• Label errorLabel

• متد initialize: مقداردهی roleBox.

• متد authenticate(MessageType type):

• اعتبارسنجی سمت کلاینت (طول نام کاربری، رمز عبور).

• اتصال به سرور از طریق ClientConnection.

• ارسال پیام LOGIN یا REGISTER.

• دریافت پاسخ:

• اگر LOGIN_SUCCESS باشد، کاربر جاری در MainClient ذخیره و صفحه‌ی اصلی باز می‌شود.

• اگر ERROR باشد، پیام خطا در errorLabel نمایش داده می‌شود.

کلاس MainController (implements MessageListener)

• مسئولیت: کنترل صفحه‌ی اصلی نقشه.

• ویژگی‌های FX:

• Pane mapPane – بستر رسم.

• ابزارها: ToggleButton routeToolBtn, markerToolBtn, regionToolBtn

• تنظیمات: ChoiceBox markerTypeBox, ColorPicker colorPicker, Slider thicknessSlider,

ChoiceBox shapeTypeBox

• دکمه‌ها: Button deleteSelectedBtn, Button loadBgBtn

• چت و کاربران: ListView chatList, TextField chatInput, ListView userList

• ویژگی‌های داخلی (مدل محلی):

• Polyline currentLine, Route currentRoute – برای رسم مسیر.

• double startX, startY, Shape tempShape – برای رسم منطقه.

• Map<String, Circle> cursors – مکان‌نمای سایر کاربران.

• Map<String, Marker> markers, Map<String, RegionShape> regions – نگاشت شناسه به شیء.

• List<Route> routes – لیست مسیرها (برای سازگاری).

• Map<String, Route> routesMap – نگاشت شناسه به مسیر (برای حذف).

• Map<String, Polyline> routeNodes – نگاشت شناسه به گره گرافیکی مسیر (برای حذف).

• User currentUser, String selectedObjectId .

• متد initialize :

• مقداردهی اولیه، گروه‌بندی ابزارها، تنظیم رویدادها و شروع شنود شبکه.

• متدهای راه‌اندازی رویداد:

• setupRouteDrawing(): رسم مسیر با کلیک و درگ - در پایان، مسیر با شناسه به سرور ارسال و در نقشه‌های محلی ذخیره می‌شود.

• setupMarker(): کلیک چپ روی نقشه → ساخت Marker با شناسه‌ی جدید → ارسال به سرور و رسم.

• setupRegion(): کلیک و درگ برای رسم مستطیل/دایره → ساخت RegionShape با شناسه‌ی جدید → ارسال به سرور و رسم.

• setupMouseTracking(): ارسال MousePosition با هر حرکت موس.

• setupObjectSelection(): انتخاب شیء با کلیک و ذخیره‌ی selectedObjectId .

• متد deleteSelected():

• اگر شیئی انتخاب نشده باشد، خطا نشان می‌دهد.

• مالک شیء از نقشه‌های محلی استخراج می‌شود.

• canModify(owner) بررسی می‌شود (نقش Commander یا مالک بودن).

• در صورت مجاز بودن، removeObject(selectedObjectId) فراخوانی می‌شود.

• متد removeObject(String id):

• پیام REMOVE_OBJECT با شناسه به سرور ارسال می‌شود.

• همچنین removeById(id) برای حذف محلی فراخوانی می‌شود.

• متد removeById(String id):

• شیء از نقشه‌های محلی (markers, regions, routesMap, routeNodes) حذف می‌شود.

• گره گرافیکی متناظر از mapPane حذف می شود.

• متد onMessage(Message msg):

• Platform.runLater در رابط کاربری

• ADD_MARKER, ADD_REGION: رسم شیء جدید.

• REMOVE_OBJECT: فراخوانی removeById

• DRAW_ROUTE: رسم مسیر دریافتی (drawRemoteRoute).

• MOUSE_MOVE: نمایش/جابجایی مکان نما.

• CHAT: افزودن پیام به chatList.

• MAP_STATE: پاک کردن نقشه و بارگذاری مجدد (loadMap).

• USER_LIST: به روزرسانی لیست کاربران.

• ERROR: نمایش خطا.

• متد drawRemoteRoute(Route route):

• ایجاد Polyline از نقاط مسیر، ذخیره در routesMap و routeNodes.

• تنظیم رویداد کلیک راست برای حذف.

• متد loadMap(MapState state):

• پاک کردن تمام ساختارهای محلی و بازسازی نقشه از روی state.

• متد canModify(String owner):

• بررسی مجوز: Commander یا همان کاربر.

• متد showError(String): نمایش پیام خطا در Alert.

۳'۳'۳. کلاس MainClient (extends Application)

• مسئولیت: راه انداز اصلی JavaFX.

• ویژگی‌های ایستا: Stage primaryStage, User currentUser.

• متد start(Stage): نمایش صفحه‌ی لاگین.

• متد showLogin() و showMain(): بارگذاری FXML و تغییر صحنه.

• متدهای setCurrentUser و getCurrentUser.

۴. جریان کاری (Workflow) سیستم

۴'۱. راه‌اندازی سرور

1. اجرای MainServer.

2. سرور روی پورت ۵۰۰۰ منتظر اتصال می‌ماند.

۴'۲. ورود یا ثبت‌نام کاربر

1. کاربر در کلاینت لاگین یا ثبت‌نام می‌کند.

2. اعتبارسنجی اولیه در LoginController.

3. اتصال به سرور با ClientConnection.connect().

4. ارسال پیام LOGIN یا REGISTER.

5. سرور در ClientHandler.handleLogin/handleRegister اعتبارسنجی نهایی را انجام می‌دهد.

6. در صورت موفقیت:

• کاربر در AuthManager ثبت/احراز می‌شود.

• ClientHandler.user تنظیم می‌شود.

• کلاینت به ClientManager افزوده می‌شود.

• پیام LOGIN_SUCCESS به همراه وضعیت نقشه و لیست کاربران ارسال می‌شود.

• پیام USER_JOINED و USER_LIST به سایر کاربران پخش می شود.

۴'۳. رسم مسیر

1. کاربر ابزار Route را انتخاب می کند.

2. با کلیک و درگ روی mapPane، نقاط به currentLine و currentRoute اضافه می شود.

3. پس از رها کردن موس:

• مسیر محلی ذخیره می شود (routesMap, routeNodes).

• پیام DRAW_ROUTE با شیء Route به سرور ارسال می شود.

4. سرور:

• مسیر را به MapStateManager اضافه می کند.

• پیام را به سایر کلاینت ها پخش می کند.

5. کلاینت های دیگر:

• drawRemoteRoute مسیر را روی نقشه رسم می کنند و در ساختارهای محلی ذخیره می کنند.

۴'۴. افزودن نشانگر

1. کاربر ابزار Marker را انتخاب می کند.

2. کلیک روی نقشه:

• ساخت Marker با شناسه ی جدید.

• رسم محلی و ارسال پیام ADD_MARKER به سرور.

3. سرور: نشانگر را به MapStateManager اضافه و پیام را پخش می کند.

۴'۵. افزودن منطقه

1. کاربر ابزار Region را انتخاب می‌کند.

2. کلیک و درگ: رسم موقت مستطیل/دایره.

3. پس از رها کردن:

• ساخت RectangleRegion یا CircleRegion با شناسه‌ی جدید.

• رسم محلی و ارسال پیام ADD_REGION.

۴'۶. حذف اشیاء

1. کاربر روی یک شیء کلیک راست می‌کند یا آن را انتخاب کرده و دکمه‌ی Delete Selected را می‌زند.

2. کلاینت:

• بررسی canModify(owner).

• ارسال پیام REMOVE_OBJECT با شناسه به سرور.

• حذف محلی (removeById).

3. سرور:

• یافتن مالک با findOwnerById.

• بررسی مجوز (مالک یا Commander).

• فراخوانی MapStateManager.removeObject(id).

• پخش پیام به سایر کلاینت‌ها.

4. سایر کلاینت‌ها: با دریافت پیام، removeById را اجرا می‌کنند.

۴'۷. ذخیره و بارگذاری نقشه

1. کاربر دکمه‌ی Save Map را می‌زند:

• collectMapState() وضعیت محلی را جمع‌آوری می‌کند.

- پیام SAVE_STATE با MapState به سرور ارسال می شود.

- سرور MapStorage.save () را فراخوانی می کند.

2. کاربر دکمه ی Load Map را می زند:

- پیام LOAD_STATE ارسال می شود.

- سرور MapStorage.load () را اجرا می کند.

- وضعیت جدید در MapStateManager تنظیم می شود.

- سرور MAP_STATE را به درخواست دهنده و سپس با broadcast به همه ارسال می کند.

- کلاینت ها loadMap را اجرا کرده و نقشه ی جدید را نمایش می دهند.

۴'۸. چت و مکان نما

- چت: کاربر در chatInput تایپ کرده و Enter می زند → پیام CHAT ارسال می شود → سرور پخش

- می کند → کلاینت ها پیام را در chatList نمایش می دهند.

- مکان نما: با هر حرکت موس، پیام MOUSE_MOVE ارسال می شود → سرور پخش می کند → کلاینت ها

- موقعیت موس سایر کاربران را با دایره های نارنجی نشان می دهند.